

KNVvL Jaarverslag 2022

Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Luchtvaart

Inhoudsopgave

Colofon

Productie & coördinatie: Hester van Bork, dehertaler.info

Fotografie:

Jeannette Arends, Alex Jan Barends, Martijn Bijdevaate, Rob den Boer, Kimm Borst, Jan van Brenk, Harold Bresser, Aaron Burden, Nathalie Chudiak, City Skydive, Ady Dagan, Martijn van Dam, Daria (Tasmarky.nl), Bob Draijer, Ronny Dumay, Aukje Engel, Connor Figg, Wim de Gier, Emma Gillebaard, Tom Gorissen, Zero Gravity, Bert Ham, Eshwin Hamer, Coen van den Heuvel, Jeff Hopper, Frans Icke, Hendrik Kalee, Kal Visuals, Joeri Kempers, Martijn Kersten, Serge Koning, Ben Koorengevel, Sander Koudijs, Fonsz Kriegsman, Guus Lambalk, Willemijn de Lange, Leon van Leeuwen, Enno Lieder, Ringo Massa, Stien Maurer, Jasper van der Meer, Britt Mink, Afdeling Modelvliegsport, Frank Moorman, Max Niessen, Hans van Nieuwburg, Willem Luuk Nijdam, Olivier van Noord, Jan Oudenampsen, René Papavoine, Ruud Pieters, Pavel Pjatak, Jan Pleiter, Riekus Reinders, Jasper van Rijswijk, Anne Jan Roeleveld, Ruud Schermer, Christiaan Soeteman, Cristian Schrik, Wout Sliedrecht, Eric Staal, Pauline Staal, Frank Stavast, Ronald Stegeman, Michael Tefsen, Ben Ullings, Wop van der Veen, Dennie Vercruisje, Kal Visuals, Wingsuit Zach, Bart Zijderfeld, René Zwarteveen, Zweefportaal

Vormgeving en druk: Print Productions, Heerhugowaard

© KNVvL

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, microfilm, fotokopie, magnetische of digitale media, plaatsing op websites, of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoudsopgave

Voorwoord van het Hoofdbestuur	5
Verenigingsbureau	7
Ledenservice	7
Operations	7
Veiligheid	9
Juridische commissie	10
Medische commissie	10
Afdelingen	
Aerobatics	11
Algemene Luchtvaart Afdeling	12
Ballonvaren	13
Deltavliegen	15
Drones	17
Gemotoriseerd Vliegen	18
Historische Luchtvaart	21
Luchtvaartkennis	22
Luchtvaartwetenschappen	23
Modelvliegsport	25
Parachutespringen	27
Paramotorvliegen	31
Paragliding	33
Zweefvliegen	34
Ledenaantallen	36
Financiën	37
Onderscheidingen	38
Bestuur, Raad van Advies en medewerkers verenigingsbureau	39
Hoofdbestuur	39
Raad van Advies	39
Medewerkers verenigingsbureau	39

***Ik ben lid van de
KNVvL omdat ik
zorgeloos wil vliegen***

Voorwoord van het Hoofdbestuur

Hierbij treft u het jaarverslag 2022 van de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Luchtvaart aan.

We waren het bijna vergeten, maar begin 2022 waren er nog coronamaatregelen van kracht. Gelukkig konden we in het voorjaar weer de lucht in, dit is ook terug te zien in onze ledenaantallen. Onze General Aviation Season Opener moest op 30 maart echter nog wel online plaatsvinden. We organiseerden in samenwerking met NACA, AOPA NL, NVL, het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en EASA een rondetafelgesprek. Onder leiding van Leo van der Goot gingen verschillende deskundigen met elkaar in gesprek. Met deze Season Opener sloten we aan bij de Be Ready - Fly Safe campagne van EASA.

In april begon onze nieuwe directeur (Rembert Groenman) aan zijn taak. De eerste periode was vanwege vertrekkend personeel moeizaam, maar eind van het jaar is het Verenigingsbureau weer op volle sterkte. Dit is uiteraard ook voor onze leden prettig, want hiermee kunnen we onze diensten weer leveren op een manier die u van het bureau gewend bent.

Met een Verenigingsbureau op volle sterkte kunnen wij als Hoofdbestuur onze blik langzaamaan ook weer naar buiten richten. Onze belangrijkste speerpunten waren in 2022, net als in 2021:

1. Meer ruimte voor lichte luchtvaart.
2. Expertisecentrum voor Luchtvaart en Luchtsport, doel: Gekwalificeerde Organisatie worden.
3. Groei van het ledenaantal.

We hebben ons dit jaar meer op deze speerpunten kunnen richten en hebben in het kader van meer ruimte voor de lichte luchtvaart belangrijke stappen gezet. In samenwerking met een lobbybureau hebben we een start gemaakt met het versterken van de lobbykant van onze vereniging. Zo willen wij meer invloed uitoefenen op het beleid en meer ruimte voor onze leden creëren.

Net als de speerpunten is ons belang bij Just Culture onveranderd gebleven. Veiligheid staat bij ons als Hoofdbestuur hoog op de agenda, net als bij de andere onderdelen van de vereniging. Een mooi voorbeeld hiervan is het meldportaal dat de afdeling Ballonvaren dit jaar in gebruik heeft genomen. Dit is gebaseerd op het meldportaal van de afdeling Zweefvliegen, dat vorig jaar live ging.

Eind dit jaar werden onze (deels) vernieuwde statuten goedgekeurd door de Ledenraadsvergadering. Dat is goed

nieuws, want nu voldoen we weer aan de vernieuwde wet- en regelgeving. Er is nu een aantal belangrijke adviezen van NOC*NSF en vanuit de WBTR overgenomen. In 2023 wordt ook het Huishoudelijk Reglement en het tweede deel van de statuten aangepast.

We kunnen nog meer goed nieuws delen van het afgelopen jaar. Een greep uit de hoogtepunten van 2022:

- Nick Hanenburg werd wereldkampioen in de 13,5 meter klasse van Zweefvliegen. Hier zijn we als Hoofdbestuur ontzettend trots op.
- De Algemene Luchtvaart Afdeling (ALA) organiseerde een lezing met spreker Benno Baksteen over het mooie van de luchtvaart.
- We lanceerden de Luchtsportagenda 2028 en het Jaarplan 2023 en beide werden goedgekeurd tijdens de Ledenraadsvergadering.
- Ronald Schnitker, oud-voorzitter van het Hoofdbestuur, kreeg een gouden medaille voor zijn jarenlange inzet voor onze vereniging.
- Hare Majesteit Koningin Máxima maakte een tandemsprong.
- De KNVvL bestaat dit jaar 115 jaar!

Ten aanzien van de vier principes van goed sportbestuur (verantwoordelijkheid, democratie, maatschappij en transparantie) zoals die door NOC*NSF worden voorgeschreven, hebben we als Hoofdbestuur in 2022 als volgt geacteerd:

- Verantwoordelijkheid: een deel van de verantwoordelijkheid is weer overgegaan op de directeur. De verantwoordelijkheid voor de dagelijkse aansturing van het Verenigingsbureau ligt bij hem. Wij als Hoofdbestuur leggen op de standaardmomenten verantwoording af aan de ledenraad, zij keurde ons beleid goed tijdens de vergaderingen.
- Democratie: we hebben onze statuten (deels) vernieuwd en hebben dit in samenwerking met de Ledenraad gedaan. Daarnaast hebben we een voorzittersoverleg ingesteld met het Hoofdbestuur en de voorzitters van de afdelingen. Dit wordt gewaardeerd door de voorzitters. Wij praten de voorzitters bij en zij kunnen vervolgens de afdelingen en clubs inlichten. Ook zijn we het penningmeesteroverleg gestart om de afdelingen financieel te betrekken bij het reilen en zeilen van de KNVvL. Hiermee vergroten we ook de transparantie van onze vereniging.
- Maatschappij: na iedere vergadering van het Hoofdbestuur hebben we de leden en plaatsvervangend leden van de Ledenraad, de voorzitters van de afdelingen, de medewerkers en onze Raad van Advies op de hoogte gehouden van de besluiten en overige zaken die we bespraken. Deze beknopte nieuwsbrieven worden door de diverse ontvangers

gewaardeerd. Op deze manier willen we laten zien wat het Hoofdbestuur bezighoudt op de voor ons belangrijkste dossiers.

- **Transparantie:** de uitkomsten van de Commissie De Leeuw zijn voor wat betreft dit onderdeel van de code goed sportbestuur ons uitgangspunt. De diverse 'audits' naar aanleiding van de uitkomsten van deze Commissie in 2021 hebben we voortgezet in 2022. Dit helpt ons de transparantie binnen de KNVvL te verbeteren. Daarnaast werkten we aan onze financiële transparantie met de Commissie Financiële Huishouding, onder leiding van vicevoorzitter Harald Bresser.

Rest ons een groot woord van dank uit te spreken in de richting van iedereen die zich, meestal als vrijwilliger, heeft ingezet in 2022 voor onze vereniging. Op naar een nieuw jaar waarin we stappen kunnen maken naar nog meer starts en landingen, nog meer sprongen, nog meer gevlogen uren, nog meer nieuwe vliegers en nog meer vrijheid voor de (lichte) luchtvaart in ons land. Daar zullen wij en het Verenigingsbureau ons van harte voor inzetten.

*Namens het Hoofdbestuur,
Maarten Haverkamp, voorzitter
Harald Bresser, vicevoorzitter*

Over de KNVvL

De Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Luchtvaart (KNVvL) is de nationale vereniging voor alle luchtporten. De KNVvL is opgericht op 19 oktober 1907 als 'Vereeniging ter Bevordering van de Luchtscheepvaart' en behartigt de belangen van alle luchtporten in Nederland. De KNVvL is aangesloten bij Fédération Aéronautique Internationale (FAI), de World Air Sports Federation, European Air Sports en NOC*NSF.

Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix is beschermvrouwe van de KNVvL.

Verenigingsbureau

Verenigingsbureau

Het was een bewogen jaar, maar eind 2022 kunnen we vaststellen dat we in rustiger vaarwater zijn gekomen. Dat begon voor het Verenigingsbureau door het team weer compleet te maken. 1 april begon directeur Rembert Groenman en daarna zijn nog een aantal nieuwe collega's aangetrokken: op Ledenservice zijn Kaylee Slag en Sanne de Bonte gestart. Maaike Pauw en stagiaire Britt Mink werkten aan ons nieuwe marketingcommunicatieplan. Ronald de Vries en Frank Schellenberg zorgden dat het secretariaat van de afdeling Zweefvliegen ook weer volledig bemand is. De vrijgekomen functie van managementassistente, door het vertrek van Claudia Steenberg, werd in 2022 helaas nog niet vervuld.

Voor het Hoofdbestuur was hierdoor ook weer meer ruimte om te besturen in plaats van aan de uitvoering te werken. Hiermee kregen wij ook nadrukkelijker de hoofddoelen van de KNVvL mee: meer ruimte voor de lichte luchtvaart, de KNVvL neerzetten als expertise organisatie en een Qualified Entity worden en een groei in het ledenaantal. De samenwerking met het bestuur is gedurende het jaar verder aangehaald en de samenwerking met onze Ledenraad verbeterd.

We hebben, met de Sportagenda 2032 in het achterhoofd, de Luchtsportagenda 2028 geschreven. Daarvan afgeleid hebben we het jaarplan voor 2023 opgemaakt. Hiermee hebben we een stip op de horizon gezet. Onze ambitie: optimale omstandigheden creëren om luchtsporten te beoefenen. Beide documenten zijn vastgesteld door de Ledenraad.

Met deze ambitie en onze vernieuwde hoofddoelen richten we ons met de komst van Frank Schellenberg ook meer op lobbyen. Deze kant van de vereniging is relatief weinig structureel opgepakt en zijn we nog aan het ontwikkelen, onder andere door te werken met een lobbyplan. In dit kader hebben we ook het contact met externe stakeholders nog verder aangehaald.

We richten ons sinds dit jaar ook meer op onze sportkant en daarmee op onze contacten met NOC*NSF. We doen actiever mee in gesprekken en overleggen en maken gebruik van de beschikbare subsidies. NOC*NSF helpt ons ook met de ontwikkeling van onze lobbykant.

Om gebruik te kunnen maken van de hulp en steun van NOC*NSF moeten wij aan minimale kwaliteitseisen (MKE) voldoen. Een van de grootste aanpassingen die we hiervoor moeten doen is het actualiseren van onze statuten. In november is Fase 1 van de statutenwijziging door de Ledenraad goedgekeurd. Deze wijzigingen waren vooral gericht op die delen rond gewijzigde wet- en regelgeving. Een voorbeeld hiervan is dat we nu werken met bestuurstermijnen. Het Huishoudelijk Reglement wordt vervolgens hierop aangepast. Dit ronden we in 2023 af en dan starten we ook met Fase 2 van de statuten. In deze fase wordt de inhoud van de statuten aangepast.

Er zijn dit jaar drie goede Ledenraadsvergaderingen geweest. Onze leden zijn constructief kritisch en houden ons scherp. We werken samen en kijken vooruit. Zo heeft de Ledenraad er bijvoorbeeld mee ingestemd dat we het bestemmingsfonds

voor het pand mogen aanspreken voor innovatieve projecten. We hebben een aantal voorstellen ingeleverd en er is € 87.000 beschikbaar gesteld om in 2023 mooie projecten mee te verwezenlijken.

De Ledenraadsleden hebben ons ook gevraagd om meer financiële transparantie. Wat doen de medewerkers van het Verenigingsbureau, voor wie doen we dat en wat kost het? We zijn dit jaar begonnen onze werkzaamheden en taken inzichtelijk te maken en te registreren met een urenregistratiesysteem, we ronden dit in 2023 af.

Volgend jaar (2023) gaat ook onze ICT-huishouding op de schop. We zijn al overgestapt naar een andere beheerder. We kijken ook naar een nieuwe ledenadministratie en CRM-pakket, zodat we eigentijdse administratieve processen hebben. Kortom, een jaar vol mooie ontwikkelingen en beweging. Er is veel in gang gezet voor komende jaren.

*Namens alle medewerkers van het Verenigingsbureau,
Rembert Groenman*

Ledenservice en KEI

De medewerkers van team Ledenservice zijn het eerste aanspreekpunt voor onze leden. Daarnaast ondersteunen wij bij het afnemen van de theorie-examens van KEI (KNVvL Examinering Instituut) en de onafhankelijke stichting STEBZ (Stichting Theorie Examens Ballonvaren en Zweefvliegen). Dit jaar ging een volledig nieuw team bij Ledenservice aan de slag.

Klantvriendelijkheid en servicegerichtheid staan bij ons hoog in het vaandel. We proberen zoveel mogelijk zelf de vragen van onze leden te beantwoorden en af te handelen. We hebben korte lijnen met de afdelingen, waar de vrijwilligers van besturen en commissies ons bijstaan met hun technische en praktijkkennis.

Na twee coronajaren met weinig mogelijkheden om examens te organiseren - of te vliegen! - zagen we het aantal aanmeldingen voor de theorie-examens dit jaar flink oplopen. Dat geldt voor de examens van KEI en die van STEBZ.

Verenigingsbureau

Operations

Bestuurlijk

Binnen de KNVvL worden operationele werkzaamheden uitgevoerd en gecoördineerd door het Verenigingsbureau. Het bureau heeft veel dossiers, knelpunten en wensen en behoeften in beheer over luchtruimregelgeving. Deze dossiers stemmen we af met de vliegende afdelingen. Daarbij heeft de Centrale Commissie Luchtruim (CCLR) luchtruimzaken als dossier. In deze commissie zitten vertegenwoordigers van de (semi) vliegende afdelingen. De CCLR kan onder verantwoording van het Hoofdbestuur acties initiëren en uitvoeren. De KNVvL is verder internationaal aangesloten bij Europe Air Sports. Deze organisatie behartigt de luchtsportbelangen, voornamelijk qua wetgeving, op Europees niveau bij de Commissie in Brussel en bij EASA in Keulen. Daarnaast hebben enkele afdelingen een eigen luchtruimcommissie en/of hebben ze een zetel in Europese luchtsportorganisaties zoals EGU, EMF en EPFU.

Verenigingsbureau

Op de afdeling Operations zijn eind 2022 drie parttime werknemers in dienst die werkzaamheden uitvoeren, (mede) vrijwilligers aansturen en dossiers coördineren. De inzet, kennis en betrokkenheid van de vrijwilligers is groot en zij zijn voor het integraal behandelen van dossiers en knelpunten onmisbaar. De centrale aansturing ligt bij het Verenigingsbureau, onder de regie van het Hoofdbestuur en passend binnen de kaders van de drie hoofddoelstellingen van de vereniging.

Overheid

Voor de overheid en voor de sector zijn er twee belangrijke documenten: de Luchtvaartnota 2020-2050 en de Luchtruimherziening 2023. De nota is nu vastgesteld, de Luchtruimherziening loopt nog via een programma. Beide documenten zijn ingegeven door de sterk veranderde omstandigheden in de luchtvaart, zoals toegenomen luchtverkeer, de geplande opening van Lelystad en afnemend maatschappelijk draagvlak voor geluidsoverlast en emissies.

Luchtvaartnota 2020-2050

De Luchtvaartnota is in december 2020 door het kabinet aangenomen en is gebaseerd op vier publieke belangen: verbindingen, leefbaarheid, klimaat en veiligheid. Het is een zeer compleet, maar weinig concreet stuk met een prioritering qua luchtruimgebruikers. General Aviation is in de nota opgenomen en een aantal luchtspporten (waaronder parachutespringen) wordt expliciet genoemd. Dit is niet in positieve zin: op termijn zou hiervoor niet meer overal plek zijn in Nederland. De opening van Lelystad is voorlopig uitgesteld en deze luchthaven en Schiphol hebben ook nog geen milieuvergunning.

Luchtruimherziening 2023

Vanuit het lopende programma Luchtruimherziening is dit jaar met flinke vertraging de ministeriële reactie gekomen op onze zienswijze op het ontwerp Voorkeursbeslissing. Bij deze reactie werd ook het advies van de Commissie MER meegenomen. Er zijn hierdoor enkele aanpassingen in het ontwerp gemaakt. Het ontwerp werd op 14 oktober door de Tweede Kamer aangenomen. De hoofdpunten van het programma gaan over het inrichten van een groot militair

oefengebied in het noorden van het land (en boven zee), een vierde IAF voor Schipholverkeer en het invoeren van CDO/CCO operaties waarmee Schiphol door groothandelsverkeer hoger en via kortere routes wordt aangevlogen.

De Voorkeursbeslissing is een richtinggevend besluit op hoofdlijnen en markeert daarmee de start van de volgende fase van het programma Luchtruimherziening: de ontwerp- en realisatiefase. In de Integrale Programmabeslissing zal voor de verschillende deelprojecten worden beschreven hoe de aanpak, de participatie en de besluitvorming tot implementatie per project eruit komen te zien. Al met al zal dit programma nog vele jaren duren, waarbij een actieve inbreng van de KNVvL – per onderdeel – noodzakelijk is. Voor elk onderdeel is een apart ontwerp- en participatietraject voorzien.

U-space

Naast de Luchtvaartnota en het programma Luchtruimherziening is het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat ook gestart met het dossier U-space. Dit dossier gaat over het – onder gebruiksvoorwaarden – aanwijzen van lager luchtruim voor BVLOS dronevluchten (de drone is hierbij buiten het zicht van de piloot). Het belangrijkste is hierbij onderscheid te maken tussen deze drones en KNVvL (on)bemande vormen van luchtvaart en luchtspporten.

Het inrichten van U-space moet uiteraard in goed overleg plaatsvinden. Hiervoor is de Dutch Drone Council (DDC) ingericht. De KNVvL-afdeling Drones is aangesloten bij de DDC. Het doel van de DDC is om het overleg tussen overheid, brancheorganisaties, fabrikanten en andere belanghebbenden te stroomlijnen via een vaste programmaorganisatie. Eind dit jaar is binnen de CCLR een aparte werkgroep U-space ingesteld.

Politieke luchtruimlobby

Het Hoofdbestuur heeft het dossier luchtruimherziening als ons belangrijkste dossier aangemerkt. Naast onze bestaande inbreng met stukken en via meetings hebben we nu gekozen om in te zetten op het politieke traject. Wij willen in het programma Luchtruimherziening als partner worden aangemerkt en bij de concrete ontwerpfasen van het luchtruim betrokken worden. Om hier aan te werken is een nieuwe collega aangenomen. Lobbybureau Meines, Holla en Partners (MHP) uit Den Haag is ingeschakeld om ons hierin te ondersteunen, een lobbyplan op te stellen en politici te benaderen met een zogenaamde two-pager. Dit als voorbereiding voor het commissieoverleg Luchtvaart dat in januari 2023 plaatsvindt. We zullen Kamerleden actief benaderen voor gesprekken, waarbij ons doel is dat er KNVvL-vragen over de voorkeursbeslissing Luchtruimherziening worden gesteld. Het lobbyplan moet richting geven aan de prioriteit van dossiers en de manier waarop ze moeten worden opgepakt.

GA-Platformoverleg

Wij nemen, samen met de GA-partners AOPA, NACA en NVL, deel aan het GA-Platform dat vanuit het ministerie van IenW wordt belegd. Het GA-Platform vergadert regelmatig. Ook CLSK, ILT en ICL nemen hieraan deel. We werken met een jaarwerkplan,

met een looptijd van twee jaar. In dit plan worden - onder andere op voordracht van de KNVvL - onderwerpen, wensen en knelpunten opgenomen. Het overleg gaat voornamelijk in op operationele en regeltechnische zaken. Het huidige jaarwerkplan bevat onderwerpen als het programma Integrale Aanpak Lagere Luchtruim (IALL) dat ingaat op windmolens, laagvlieg- en oefengebieden, U-space en drones, bebouwing bij vliegvelden en kwesties als paramotortrikes, MLA's, parachutespringlocaties, de RBML-evaluatie en duurzaamheid.

LVC-Strategisch Forum

Wij zitten in het LVC-Strategisch Forum, waarbij de luchtsporten-evenementenlijst het hoofditem is. Doel van deze jaarlijkse lijst is om over de belangrijkste luchtsporevents via dit platform te communiceren, en zoveel als mogelijk te kunnen accommoderen afgestemd met andere grote luchttruimevents. Denk voor dat laatste bijvoorbeeld aan luchtmachtoefeningen. De laatste jaren gaat het alleen om evenementen parachutespringen die dan extra hoogte kunnen krijgen. Hiervoor is wettelijk gezien ministeriële toestemming nodig.

Veiligheid

Evaluatie Convenant ILT/KNVvL

In 2018 is er tussen ILT (Inspectie Leefomgeving en Transport) en de KNVvL een convenant gesloten om gezamenlijk te werken aan het verbeteren van de Just Culture binnen onze sector. Een belangrijk onderdeel van Just Culture is het melden en delen van voorvallen, waarbij wij als kenniscentrum fungeren voor de verschillende luchtsporten. Volgens de Europese Verordening 376/2014 zijn gezagvoerders van GA-luchtvaartuigen verplicht incidenten te melden bij het Analyse Bureau Luchtvaartvoorvallen (ABL). Daarnaast is de gezagvoerder in het geval van een ernstig incident ook verplicht te melden bij de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV).

Sinds 2018 zijn er belangrijke stappen gezet, zoals de meldtool van de afdeling Zweefvliegen waar ILT en het ABL zeer positief over zijn. Het aantal meldingen is duidelijk toegenomen en de kwaliteit van de meldingen is sterk verbeterd. In 2022 is de afdeling Ballonvaren met hetzelfde platform aan de gang gegaan en heeft het volledig aangepast aan de behoefte van de ballonvaart. Tijdens de evaluatie met ILT is deze ontwikkeling niet onopgemerkt gebleven en positief ontvangen. Er is wederzijds vertrouwen dat de meldcultuur binnen de ballonvaart door deze initiatieven in de lift zit.

Airspace Infringements

We nemen deel aan de taskforce Airspace Infringements dat onder leiding staat van LVNL (Luchtverkeersleiding Nederland) en DGLM (directoraat-generaal Luchtvaart en Maritieme Zaken van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat). Het aantal infringements in het gecontroleerd luchtruim daalt helaas nog steeds niet. Daarnaast blijkt dat 77% van de luchtvaartuigen die een airspace infringement begaan niet bereikbaar zijn voor de betreffende luchtverkeersleiding. Dit ondanks de invoering van de Frequency Monitoring Code (FMC) in delen van het luchtruim van Amsterdam en Rotterdam. Om het aantal infringements toch terug te dringen, met name op kritische locaties zoals in de directe nabijheid van Schiphol, willen LVNL en DGLM een RMZ (Radio Mandatory Zone)

invoeren. De sector, waaronder de KNVvL, is kritisch over een RMZ. Toch lijken we hier niet aan te ontkomen en is het vooral zaak om de RMZ beperkt en uitsluitend in te voeren op zeer kritische locaties, in goed overleg met alle stakeholders.

Nationale Veiligheidsanalyse

Het ministerie van IenW voerde in 2021 samen met de sector een nationale veiligheidsanalyse (NVA) uit waarbij voor de General Aviation uiteindelijk achttien risico's zijn geïdentificeerd. Onderstaande top vijf is als absolute prioriteit bestempeld:

- geen goede vluchtvoorbereiding
- complex en versnipperd Nederlands luchtruim
- laag vliegende motorvliegtuigen in de nabijheid van de lichterbanen van zweefvliegclubs
- onvoldoende separatie tussen vliegtuigen (inclusief gevolg zogturbulentie)
- geen of beperkt omgevingsbewustzijn

De NVA is onderdeel van het Nederlands Luchtvaart Veiligheidsprogramma (NLVP). Na goedkeuring van de Tweede Kamer zal het medio 2023 tot daadwerkelijke (mitigerende) acties moeten leiden. Wij hebben een proactieve rol in dit proces.

Display Authorisations Commission

De uitgifte van Display Authorisations (DA) is ondergebracht bij de KNVvL op basis van de "Rules and Regulations for Display Pilots and Display Authorisation Evaluators V1.1" en "Administratief Proces Afhandeling Display Autorisaties 31.10.2017". In 2018 is de Display Authorisations Commission (DAC) benoemd door het Hoofdbestuur. De DAC is met name belast met de aanstelling en beoordeling van DAE (Display Authorisation Evaluators), DA-beleid, het organiseren van DAE-seminars en de organisatie van reguliere seminars voor DA-houders.

Door de coronamaatregelen zijn luchtvaartshows de afgelopen twee jaar geannuleerd en heeft de DAC op een laag pitje gestaan. DAC-voorzitter Theun Miedema heeft besloten zijn functie neer te leggen. Hendrik Jan van Overvest besloot hetzelfde te doen. Stephen van Dijck was bereid de voorzittershamer over te nemen en heeft een aantal zeer ervaren en kundige mensen bereid gevonden om samen met hem de DAC weer op sterkte te brengen. De uitgifte van DA wordt gedaan door Kaylee Slag vanuit het Verenigingsbureau in Woerden.

De samenstelling van de DAC is per 2022:

Stephen van Dijck
Ralph Aarts
Wandert Brandsen
Robert van Diemen

De DAC is meteen begonnen een aantal zaken op te pakken en in gang te zetten. Stephen bezocht in november 2022 de CAA UK (Civil Aviation Authority van het Verenigd Koninkrijk) DAE-seminar en DA-Symposium in Swindon, VK. Om vervolgens vlak daarna voor de Nederlandse DAE een seminar te organiseren in Woerden. Deze meeting was zeer succesvol.

Verenigingsbureau

De lijst met DAE is aangepast en is met Peter Kuypers als (UK) DAE uitgebreid. Tijdens de verlengingen voor DA van de Dutch Thunder Yaks zijn ook meteen de refreshers voor een viertal DAE meegenomen.

Hopelijk kunnen we in 2023 weer eens genieten van een Airshow. De vliegers zijn er klaar voor.

Juridische Commissie

De Juridische Commissie bestaat uit KNVvL-leden met juridische kennis die leden, clubs en afdelingen bijstaan die zich benadeeld voelen door (rechts)handelingen van derden (bijvoorbeeld de overheid). Zij helpen met name op het gebied van het luchtruim, milieuzaken, vergunningen (bestuursrecht) en overtredingen. Voorzitter van de commissie is Dick van het Kaar. Hij heeft eind 2022 zijn functie ter beschikking gesteld.

In 2022 bracht de commissie verschillende adviezen uit:

1. Juridisch advies Reglement Klachtenafhandeling.
2. Vraag bestuurssecretaris Hoofdbestuur over zitting nemen in de Statuten Commissie.
3. Juridisch advies Eerste Zaanse Zweefvlieg Club (EZZC).
4. Juridisch advies Elektronica en Modelbouw Club Rozenburg (EMCR).
5. Juridisch advies omtrent recht op buitenlandingen Ballonvaren en Zweefvliegen.
6. Juridisch advies effecten windturbine Rozenburg (EMCR).
7. Juridisch advies Paragliding bevoegdheid-certificaat.
8. Juridisch advies samenwerkingscontract afdeling Modelvliegsport en Energiepark.
9. Juridisch advies eventuele publicatie boek met 'onthullingen'.
10. Juridisch advies Hoofdbestuur medisch/juridisch advies ILT "medical" Ballonvaren.
11. Juridisch advies afdeling Parachutespringen: riggerbevoegdheid geschorst.
12. Juridisch advies btw-richtlijn plicht KNVvL-luchtsporten.
13. Juridisch advies huurovereenkomst zweefvliegveld Castricum (EZZC).
14. Juridisch advies sanctiecommissie afdeling Parachutespringen.
15. Juridisch advies V.M.V.C Modelvliegclub Vught no-flyzone EBI.

Medische Commissie

Marja Osinga-Meek	voorzitter
Paul Michel de Grood	secretaris
Rob Dreissen	
Fer Helmers	
Ronald van Gastel	
Koos de Keijzer	
Ruud Stienstra	
Christiaan Verhulst	
Raymond van der Wal	
Rob Favié	
Sietske Bakkers	

De Medische Commissie is een grote commissie en dat is bewust. Op deze manier is er namelijk van elke luchtsport een vertegenwoordiger en hebben we een brede kennisbasis.

We komen twee keer per jaar bij elkaar, verder hebben we contact via telefoon en e-mail.

Vliegmedische keuring/medisch certificaat

In 2011 is de EASA-regelgeving ingevoerd en in 2021 is de laatste stap gezet en werd het LAPL definitief. Hierdoor vallen de brevetten van ballonvaren en zweefvliegen niet meer onder de KNVvL. De KNVvL-medische verklaring is daarmee ook vervangen door bijvoorbeeld de LAPL-medische verklaring. Het werk rond het toezicht op de KNVvL-medische keuringen is nu grotendeels komen te vervallen. In plaats van adviezen aan keuringsartsen, geven we nu veel adviezen aan piloten die onder de nieuwe regelgeving worden afgekeurd. Wij ondersteunen hen ook bij het bezwaar aantekenen. Het gaat om ongeveer honderd vragen per jaar.

Voor andere luchtsporten is de KNVvL-medische keuring nog geldig, zoals voor paramotorvliegers, paragliders en tandemmasters bij parachutespringen.

Consultaties

Tot 2021 kregen we veel vragen van sportartsen over het wel of niet goedkeuren van een piloot. Nu zijn het de gekeurden zelf die om advies vragen. We bespreken individuele gevallen zo veel mogelijk met alle leden uit de commissie. Dit doen we, anoniem, via e-mail. We krijgen vragen binnen via mail, de KNVvL-website en via de afdeling Zweefvliegen. Daarnaast weten ook verenigingen en instructeurs ons te vinden als zij vragen hebben op medisch gebied.

Europese regelgeving

Onze voorzitter Marja Osinga maakt deel uit van de Rule Making Group en de Medical Expert Group van EASA. Wij zitten dus altijd dicht op de veranderingen in Europese regelgeving en kijken er altijd kritisch naar. Bovendien hebben we vanaf de eerste rij de mogelijkheid amendementen in te dienen.

Vliegveiligheid

Vliegveiligheid en *human factors* vinden wij erg belangrijk en staan bij ons altijd hoog op het lijstje. Een van onze taken is het geven van voorlichting over vliegveiligheid vanuit een medisch perspectief. Daarnaast zit commissielid Sietske Bakker in de commissie Veiligheid van Zweefvliegen.

Wetenschappelijke activiteiten en internationale contacten

Marja Osinga is voorzitter van de CIMP, de medische commissie van de FAI. Het opzetten van voor de luchtsport passende medische regelgeving is een belangrijk aandachtspunt. Zij bezoekt samen met Ruud Stienstra regelmatig internationale congressen, zo houden we de vinger aan de internationale pols.

Paul Michel de Grood is KNVvL-afgevaardigde bij de FAI-CIMP. Hij gaf tijdens een van de bijeenkomsten, ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de CIMP, een goed ontvangen voordracht over de vraag of vliegen een sport is, of waaghalzerij? Het leverde een mooie discussie op over records die worden behaald door hard te trainen en records die worden behaald door technische snufjes van fabrikanten.

Aerobatics

Aerobatics

Bestuur

Ringo Massa	voorzitter
Sander van Vliet	secretaris/penningmeester
Henk van Kessel	sportcommissie
Sape Miedema	coördinator zweef

Organisatie

De afdeling Aerobatics en vereniging VINK (Vliegen is een Kunst) zijn nauw met elkaar verbonden. Zo voert het bestuur van VINK ook de afdelingstaken uit. Het doel van de afdeling en VINK is het promoten van de aerobatic sport in Nederland en het verhogen van het niveau van de Nederlandse aerobaticvlieger.

VINK organiseert daarom jaarlijks het NK Aerobatics (DONAC). Hierbij wordt op verschillende niveaus gestreden om de winst en de titel van Nederlands Kampioen. Daarnaast organiseert VINK regelmatig oefendagen en andere trainingen.

Tijdens wedstrijden en oefendagen staat veiligheid voorop. De wedstrijdregels die gehanteerd worden zijn overgenomen van CIVA en worden strikt toegepast op het NK en tijdens oefendagen.

Ons ledenaantal is al jaren stabiel met ongeveer 48 leden.

DONAC

De DONAC kon dit jaar niet doorgaan vanwege het slechte weer. Buitenlandse deelnemers meldden zich in de voorafgaande week al af, waardoor er weinig deelnemers overbleven. De weersvoorspelling was slecht, met veel zijwind, waardoor we ons genoodzaakt zagen het hele evenement af te blazen. Achteraf bleek dit een goede beslissing te zijn, we hadden niet veilig kunnen vliegen.

Zweefvliegen en Aerobatics

Het kunstvliegen wordt steeds populairder onder zweefvliegers. Wij proberen ze ook altijd bij onze activiteiten te betrekken. Om daar actiever mee aan de slag te kunnen is zweef/aerobatics-lid Sape Miedema dit jaar toegetreden tot ons bestuur.

Trainingsdagen

We organiseerden dit jaar twee keer een aantal trainingdagen. Een keer waren we in Lelystad en een keer in Oostwold. Tijdens deze trainingdagen kunnen deelnemers werken aan de precisie die nodig is om aan competities mee te doen. Een trainer kijkt vanaf de grond toe en geeft aanwijzingen. Ook dit jaar waren het weer leerzame en gezellige dagen.

WK in Polen

Martijn Kersten vloog namens Nederland mee tijdens de wereldkampioenschappen in Polen. Hij werd nummer 29.

Algemene Luchtvaart Afdeling

Bestuur

Michiel Kastelijns	voorzitter
Loet Kuipers	vicevoorzitter
Wop van der Veen	secretaris
Jan Schipper	penningmeester
Jan Hemink	

Bijzonder jaar

Het jaar 2022 was voor de ALA weer een bijzonder jaar. We staan voor het organiseren van activiteiten op luchtvaartgebied en dat hebben we na twee jaar met coronamaatregelen gelukkig weer kunnen doen. Het was goed weer de mogelijkheid te hebben onze 203 leden te zien en te spreken. Daarnaast zijn we gestart met de samenwerking met de afdeling Luchtvaartkennis.

Activiteiten

Op 22 april sprak Benno Baksteen over het mooie van de luchtvaart in het Nederlands Transport Museum in Nieuw-Vennep. 26 augustus zijn we naar het Alouette Museum in Barneveld geweest. We kregen een rondleiding en een lezing over het gebruik van de Alouette in Cambodja. 24 september bezochten we het Museum Deelen, met een bezoek aan de

verschillende gebouwen in de nabijheid van het Vliegveld Deelen. Zaterdag 1 oktober gingen we naar "PS Aero" in Baarlo. Daar waren opnieuw nieuwe toestellen te bewonderen.

22 oktober waren we te gast bij Crash voor een lezing over bergingsoperaties, voorbereid door Ivo de Jong (voorzitter SGLO) en gepresenteerd door Erwin van Loo (vicevoorzitter SGLO).

Op 10 december vierden we in het Transport Museum ons vijftigjarig jubileum met een 'mini-symposium'. Na twee jaar coronamaatregelen en uitstellen konden we dit eindelijk organiseren. Tijdens dit mini-symposium kregen we een verhaal over de DDA en een zeer boeiende lezing over geneeskunde in de luchtvaart door dokter Nijhof van de Airport Medical Services, een samenwerking tussen de KLM en luchthaven Schiphol.

Onze leden ontvingen dit jaar ook zes keer het blad Vleugels. Dit blad wordt gemaakt in samenwerking met organisaties die actief zijn op het gebied van op luchtvaarthistorie.

Jaarvergadering

Het was weer mogelijk om onze leden tijdens de jaarvergadering te zien en te spreken. De vergadering vond plaats op 2 april in het Crash Museum in Aalsmeerderbrug. Michiel Kasteleijn en Jan Schipper hebben een fraai geschenk gekregen als dank voor hun inspanningen voor onze afdeling in de afgelopen vijftig jaar.

Samenwerking met afdeling Luchtvaartkennis

We hebben een aantal bijeenkomsten gehad met het bestuur van de afdeling Luchtvaartkennis om een mogelijke samenwerking te bespreken. Het uiteindelijke doel is om onze twee afdelingen te fuseren. Dit jaar hebben Wop van der Veen en Jan Schipper de functie van secretaris en penningmeester tijdelijk overgenomen in het bestuur van Luchtvaartkennis.

Het is de bedoeling dat onze leden ook het tijdschrift LUCHTVAARTKENNIS krijgen. Hierdoor kan de oplage van het blad worden vergroot en daarmee kunnen de kosten worden verlaagd. Er zullen dan ook ALA-onderwerpen in het blad komen.

De samenwerking tussen ALA en LVK zou een begin kunnen zijn om alle 'niet-vliegende' afdelingen van de KNVvL in een afdeling onder te brengen. Daar denken we volgend jaar verder over na. We zullen dan ook weer de nodige activiteiten organiseren en de samenwerking met Luchtvaartkennis verder intensiveren.

Ballonvaren

Ballonvaren

Bestuur

René Zwarteveen	voorzitter
Rob den Boer	secretaris
Hendrik Kort	penningmeester
Alex Jan Barends	veiligheid
Bert Stuiver	sport
Bart Sebregts	KNVvL-Ledenraadslid

Werkgroepen van het bestuur

Onze bestuursleden hebben de verschillende werkgroepen van onze afdeling onderling verdeeld. Deze verdeling is als volgt:

- René Zwarteveen: DTO, EASA en woordvoering.
- Rob den Boer: verzekeringen, vergunningen en vaartregistratie.
- Bert Stuiver: sport en de KNVvL-Ledenraad.
- Alex Jan Barends: voorvallen melden, gevoelige gebieden, regiocoördinatoren.

40 jaar Ballonstof

Ons afdelingsblad Ballonstof bestaat dit jaar 40 jaar. Met dank aan onder andere redacteur Han Nabben is ter ere van dit jubileum het hele archief gedigitaliseerd en online gezet op ISSUU. Daarnaast is er ook een jubileumboek samengesteld: Leidraad voor Ballonvaarders. Het is een prachtig naslagwerk van wat er afgelopen 40 jaar is gebeurd. Een technisch boek waar je als ballonvaarder echt wat aan hebt. Een leerboek, maar geen lesboek.

De Leidraad is naar al onze leden en de lezers van Ballonstof uit België gestuurd. We hebben hier veel goede reacties op gekregen. Er zijn extra exemplaren gedrukt die te koop zijn in de webshop van de KNVvL.

Wedstrijden

Bij de Belgian Balloon Trophy deden de Nederlandse piloten het zeer goed en was het hele podium oranje. Henk Broeders werd eerste, Roy Gommer tweede en Erik Pals derde.

Voorvallen melden

Dit jaar hebben we een app gelanceerd waarmee piloten makkelijk voorvallen kunnen melden. Deze is gebaseerd op de app die door de afdeling Zweefvliegen is gemaakt. We hadden hiermee een goed startpunt en hebben aanpassingen gemaakt met het VMS-team (veiligheidsmanagementsysteem) en aan de hand van opmerkingen van onszelf en van ILT. Sebe Kruijer had vanuit het VMS-team de coördinatie.

De app werkt goed. Voorheen deed je eerst een melding bij onze VMS, dan bij ABL en daarna eventueel bij ILT. Dat waren dus drie losse meldingen. Nu kan dit allemaal vanuit een systeem en wordt de melding automatisch doorgestuurd als dat nodig is. Ook de DTO wordt geïnformeerd indien het een trainingsvaart betreft.

DTO

We hebben nog nooit zoveel leerlingen gehad als in 2022. Er zaten 27 leerlingen in theorie-opleiding en 12 in de praktijk. We zijn een samenwerking met KBBF (onze Belgische tegenhanger) aangegaan vanuit de DTO. Onze docenten zijn nu dus ook in België te vinden. Bij de KBBF zijn ze goed in automatisering, dus daarmee zullen zij ons verder helpen.

De coördinator van de theorie-opleiding is Tom Buekers, van de praktijkopleiding Rik Baan. Martijn Hoogeslag en René Zwarteveen zijn de theoriemedicijnen. Radio-telefoonlessen wordt gegeven door Peter Smits en René Zwarteveen (tevens examiner). De RT-opleiding doen we in samenwerking met de afdeling Zweefvliegen.

Veiligheid

Ons VMS-team krijgt alle meldingen binnen die via ons meldportaal worden gedaan. Zij gaan het gesprek aan met de piloot en bepalen of de melding intern afgehandeld kan worden, of dat deze doorgezet moet worden naar de overheid. De leden van het VMS-team zijn Jan Oudenampsen, Alex Jan Barends, Willem Heijink, Martijn de Vries en Sebe Kruijer.

Verdere veranderingen

De app die wij gebruikten voor onze vaartregistratie was erg verouderd. We hebben onderzocht of we deze konden vernieuwen. De kosten voor een nieuw systeem zijn erg hoog en er zijn veel goede alternatieven in omloop. We hebben dus besloten hier niet verder mee te gaan.

We hebben dit jaar onze regiocoördinatoren opnieuw ingedeeld. We willen de problemen in de regio met onder andere landeigenaren centraler coördineren. Daarom zijn we van zestien regiocoördinatoren naar zes gegaan.

We werken ook aan een herziening van de Operations Manual. Dit doen we in samenwerking met ILT. Het OM wordt praktischer en digitaal.

Deltavliegen

Deltavliegen

Bestuur

Wim de Gier	voorzitter
Serge Koning	secretaris
Sander van Schaik	penningmeester
Adrie Bijsterbosch	
Frans Icke	

Ledenwerving

Ook dit jaar lag voor ons de focus weer op het werven van nieuwe leden. We willen dat onze luchtsport in Nederland blijft bestaan en gelukkig gaat het beter met het aantal vliegende leden. We hebben onze marketingcampagne voor het derde jaar voortgezet.

Online campagne

De online campagne was dit jaar meer gericht op mensen met interesse in de sport. Hierdoor hadden we minder clicks op leernudeltavliegen.nl, maar uiteindelijk wel meer cursisten. In juni hebben we zelfs de online advertenties stopgezet, omdat onze scholen vol zaten!

Offline campagne met ballondrop

We hebben onze campagne offline voortgezet en hebben een prachtige glossy gemaakt, bij wijze van try-out voor een ballondrop gedaan en we organiseerden opnieuw de Deltadagen voor onze leden. De ballondrop willen we in 2023 tijdens de ballonfeesten in de zomer voor een groot publiek uitvoeren.

Om de nieuwe cursisten te behouden als leden hebben we als afdeling financiële ondersteuning gegeven om de oefenhelling in Cond (Duitsland) te kunnen behouden.

NK Deltavliegen

Adrie Bijsterbosch, Egbert Cijssouw en Arne Tänzer organiseerden het NK Deltavliegen, dit jaar in de vorm van het NK Sleep. Van woensdag 24 augustus tot en met zondag 28 augustus waren we te gast op vliegveld Stadskanaal. Er waren elf deelnemers en de uiteindelijke stand is als volgt:

Topless

1. Arne Tänzer
2. Joost Eertman
3. Gijs Wanders

Sportklasse

1. Fred Lanning
2. Daan Rookmaker
3. Ronald de Bats

Drones

Bestuur

Het bestuur is dit jaar bijna volledig vernieuwd en aangevuld. Eind 2022 bestond het uit de volgende leden:

Elie van Mook	voorzitter
Rudy Asschert	penningmeester
Michaël Tefsen	adviseur
Eugene Casteleijn	communicatie

Naamsverandering: Drones en Onbemande Luchtvaart

EASA classificeert luchtvaart in drie klassen: bemande luchtvaart, general aviation en onbemande luchtvaart. De term 'drone' betekent in de luchtvaart dus eigenlijk niet zo veel en wordt door EASA niet gebruikt. Om in lijn te blijven met EASA hebben we gevraagd om de naam van onze afdeling te mogen

veranderen in KNVvL Drones | Onbemand. De term 'drones' is bij het grote publiek bekend, daarom hebben we ervoor gekozen deze voorlopig te blijven voeren, in combinatie met Onbemand. Onbemand komt van de 'U' van UAV, Unmanned Aerial Vehicle, de technische term voor onbemande luchtvaartuigen.

U-space

U-space komt er aan en niet alleen voor de onbemande luchtvaart. Het zal ook zijn impact hebben op de andere luchtsporen en afdelingen. Daarom zijn wij in mei dit jaar begonnen met een KNVvL-breed traject: dossier U-space. Het dossier is ondergebracht in de Centrale Commissie Luchtruimherziening en alle vliegende afdelingen werken hier samen. Het doel is om een geharmoniseerd advies namens alle KNVvL-afdelingen te geven over de invulling van U-space. Het

advies geldt ook voor de periode tot de invoering van U-space waarbij we gezamenlijk één luchtruim gebruiken.

Professionalisering sector

We zijn sinds onze oprichting als afdeling druk deze verder te professionaliseren en daarom ook lid van de Drone Council Nederland. Dit is een werkgroep met alle belangrijke partijen uit de onbemande luchtvaart. Een belangrijk programma waar we aan meewerken is veiligheid, dat doen we vanuit de werkgroep 'luchtruim'. Hierin dragen we onze kennis en kunde van de hele KNVvL bij, zodat in de aanloop tot U-space door alle partijen veilig gevlogen kan worden.

De Drone Council Nederland ziet dat er een gebrek is aan doorlopende leerlijnen voor de onbemande luchtvaart. Onze voorzitter heeft daar een plan voor ingediend en dit is goedgekeurd. Het is belangrijk om in de komende jaren opleidingen te ontwerpen rond de onbemande luchtvaart en deze op elkaar aan te laten sluiten als lopend MBO-HBO-WO traject. De drones/onbemande toestellen komen eraan, maar de juiste vakmensen zoals softwareontwikkelaars of reparateurs zijn er nog niet. Deze zullen we nodig hebben.

Communicatie

We hebben dit jaar een basis gelegd voor de communicatie naar onze leden. Vanaf 2023 zullen we elke maand een nieuwsbrief sturen naar onze leden en geïnteresseerden. We hebben ook onze social media kanalen opgezet en pakken onze bestaande Facebook en Instagram-accounts weer op. We willen dit uitbreiden met LinkedIn en Twitter.

Gemotoriseerd vliegen

Gemotoriseerd vliegen

Bestuur

Michaël Tefsen

voorzitter

Tim Weert

secretaris

Willem-Jan Vroom

penningmeester

Henkjan van der Zouw

Arjen van Pinxteren

Thom Sijs

KNVvL Fly-in

We organiseerden in juni dit jaar de eerste KNVvL Fly-in, op vliegveld Midden-Zeeland. Met meer dan 220 bezoekende vliegtuigen was het een groot succes. Onder de bezoekers waren niet alleen KNVvL-leden, maar ook veel vliegtuigen

uit het buitenland. Iedereen was welkom en er kwamen ook veel niet-vliegende bezoekers. Het weer werkte mee, dus we hebben een geweldig weekend gehad met een met BBQ en kamperen op het terrein. 's Avonds was er een mobiel café.

Wij, het bestuur van de KNVvL-afdeling Gemotoriseerd vliegen, organiseerden de Fly-in en deze werd gesponsord door Stichting De Pionier Hangaar uit Lelystad. We zijn blij dat onze Fly-in zo goed ontvangen is en organiseren in 2023 de tweede editie.

ILT-overleg over lopende zaken

We zijn nog altijd in overleg met de overheid over de opt-out regeling 600 kg voor de MLA's. Het is grotendeels blijven liggen wegens corona en personeel dat met pensioen ging. De planning is nu dat het in 2023 geregeld is.

Geluidsdocumenten MLA en paramotor

We hebben dit jaar vijftien geluidsdocumenten uitgegeven, dat is aan de lage kant. Er komen weinig vliegtuigen bij, de groei lijkt uit de markt te zijn. Er waren ook geen beurzen de afgelopen twee jaar, dus dan wordt er minder verkocht.

All Clear

Het afdelingsmagazine All Clear is dit jaar weer vier keer uitgekomen en verstuurd naar onze leden. In het blad staan leuke verhalen uit de geschiedenis, veiligheidsitems en nieuws.

Historische Luchtvaart

Bestuur

Christiaan Soeteman	voorzitter
Mariette Kuntze	secretaris
Richard Jacobs	penningmeester
Arno van der Holst	
Robin van der Werff	
Martijn Middelma	

Nationaal Register Historische Luchtvaart

In 2022 hebben we grote stappen gezet om het register Historische Luchtvaart op te zetten. In het register staan meer dan duizend historische luchtvaartuigen vermeld. Met een vermelding kan een luchtvaartuig uitgesloten worden van bepaalde wet- en regelgeving. Ook is het van belang bij bepaalde verzekeraars en kunnen eigenaren makkelijker aanspraak maken op fondsen. Het register wordt door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap erkend.

Activiteiten

Het organiseren van grote airshows is ingewikkeld en de kosten zijn hoog. Er waren dit jaar dus ook weinig shows waar wij met onze historische luchtvaartuigen aanwezig konden zijn. Er worden nog wel lokale evenementen georganiseerd. In 2022 waren dit er nog niet veel, want om een goede show neer te zetten, moet een jaar van tevoren met de organisatie begonnen worden. Begin dit jaar waren er nog coronamaatregelen van kracht, waardoor organisaties het risico om last minute af te moeten blazen niet durfden te nemen.

Er is dit jaar door een samenloop van omstandigheden dus niet veel gevlogen, maar er is gelukkig wel gevlogen.

Ledenlijst

DDA Classic Airlines (DC-3)
Dutch Historic Aircraft Company (P51)
Fokker Four (Fokker S11)
Koninklijke Luchtmacht Historische Vlucht
Vroege Vogels
Aviodrome

Stichting Fokker G-1
Vereniging Historische Zweefvliegtuigen (VHZ)
Storyteller (Boeing Stearman)
Rian Holding (Yak 3)
Classic Aircraft Foundation (Huey)
F.K. 58 Stichting (Frits Koolhoven 58)
Nationaal Militair Museum
R. Maatman (Ercoupe)
St. Vliegend Nederlands Cultureel Erfgoed (Fokker F27)
Tracon (Boomerang)
R.P. Nagtegaal (Stearman)
Daedalus Collectie
Nederlands Transport Museum
G. Kieft (Saab Safir)

Buitenlandse luchtvaartuigen

Van bepaalde luchtvaartuigen mag een exemplaar uit bijvoorbeeld Duitsland wel het Nederlandse luchtruim in, maar een uit Frankrijk niet. Wij hopen dat dit binnenkort recht wordt getrokken en werken al een paar jaar aan dit dossier.

Verenigde Vleugels

Ook dit jaar ontvingen onze leden het blad Verenigde Vleugels. In mei 2023 komt een speciale uitgave over de moeilijkheden voor historische luchtvaart en het Nationaal Register Historische Luchtvaart.

Fiets van Messel Award

Elke twee jaar reiken wij de "Fiets van Messel Award" uit aan iemand of een organisatie die zich in Nederland verdienstelijk heeft gemaakt voor de historische luchtvaart. De prijs bestaat uit een prachtige ets van de Noord-Hollandse kunstenares Leentje Linders. In 2023 reiken we de prijs uit tijdens een feestelijke bijeenkomst.

Luchtvaartkennis

Bestuur

Loet Kuipers	voorzitter
Wop van der Veen	secretaris a.i.
Jan Schipper	penningmeester a.i.
Arno Landewers	redactie LUCHTVAARTKENNIS
Ton van Soest	lid Air-Britain Netherlands
	Branch-zaken

Leden

26 maart 2022 hielden we onze jaarvergadering in het KNVvL-gebouw in Woerden. Het ledental van onze afdeling en het aantal abonnees op het afdelingsblad LUCHTVAARTKENNIS bleef in 2022 ongeveer gelijk. Toch hebben we, net als veel andere verenigingen in Nederland, ook te maken met vergrijzing onder onze leden. Dit is ook merkbaar bij het invullen van onze bestuursfuncties.

Samenwerking met ALA

Eind 2021 legde Frank van de Goor zijn functies als secretaris en penningmeester neer. Dit leidde ertoe dat we toenadering tot de Algemene Luchtvaart Afdeling (ALA) zochten voor een samenwerking. Voorlopig nemen de penningmeester en secretaris van de ALA deze functies ook bij ons waar.

De stijgende kosten rond ons blad, waaronder de hoge drukkosten, waren ook een reden om een samenwerking met

de ALA te onderzoeken. Een grotere oplage scheelt namelijk in de kosten. We zijn een aantal keer met het bestuur van de ALA bijeengekomen om onze samenwerking te bespreken. De eerste bijeenkomst was in februari.

LUCHTVAARTKENNIS en Vleugels

Het afdelingsblad LUCHTVAARTKENNIS verscheen dit jaar vier keer, met een schat aan luchtvaart historische artikelen. De oplage was 180 stuks per nummer. De opmaak en inhoud werden verzorgd door onze hoofdredacteur Arno Landewers en eindredacteur Loet Kuipers.

Omdat de kosten voor LUCHTVAARTKENNIS te ver opliepen en de dienstverlening niet meer aan onze verwachtingen voldeed, hebben we besloten het contract met de drukker per 31 december 2022 op te zeggen. We hebben een nieuwe drukker gezocht.

Onze leden ontvingen dit jaar ook zes keer het blad Vleugels. Dit blad wordt gemaakt in samenwerking met organisaties die actief zijn op het gebied van luchtvaart-historie. Loet Kuipers en Arno Landewers zijn vanuit onze afdeling lid van de redactie van het blad.

Luchtvaart- wetenschappen

Bestuur

Mark van Venrooij	voorzitter
DirkJan Rozema	secretaris
Joris Melkert	penningmeester

Drie verenigingen

De afdeling Luchtvaartwetenschappen bestaat uit drie onafhankelijke verenigingen: de Nederlandse Vereniging voor Luchtvaartgeneeskunde (NVvLG), de Vliegtuigbouwkundige Studievereniging (VSV) 'Leonardo da Vinci' en de Nederlandse Vereniging voor Luchtvaarttechniek (NVvL). Voor de KNVvL is de NVvL de penvoerende vereniging.

Email: nvvl@nlr.nl

Website: www.nvvl.eu

NVvLG

De NVvLG, opgericht in 1958, heeft tot doel de beoefening en bevordering van de luchtvaartgeneeskundige wetenschap. Dit gebeurt door contacten te leggen en te onderhouden met anderen die werkzaam zijn op lucht- en ruimtevaartgeneeskundig terrein. Wetenschappelijke problemen worden bestudeerd en onderzoek op het gebied van lucht- en ruimtevaartgeneeskunde wordt gestimuleerd en ondersteund door middel van raad en (bescheiden) financiële steun. We bevorderen het opstellen van wetenschappelijke publicaties en waar nodig bieden we hierbij advies en hulp.

VSV 'Leonardo da Vinci'

De VSV 'Leonardo da Vinci', opgericht in 1946, is de vereniging van de studenten Luchtvaart- en Ruimtevaarttechniek aan de Technische Universiteit Delft. Ruim 95 procent van de

Op 4 maart 2022 is bij de TU Delft de NVvL Hans Wittenbergprijs door NVvL-voorzitter Mark van Venrooij uitgereikt aan Giuseppe Onorato.

De prijs is verleend voor het beste luchtvaart afstudeerverslag, in dit geval voor de opleiding Luchtvaart- en Ruimtevaarttechniek aan de TU Delft, over: 'Fuel Tank Integration for Hydrogen Airlines'.

studenten van de faculteit is lid, wat neerkomt op ongeveer 2.300 leden. Het doel is de belangen van onze studenten te behartigen in de breedste zin van het woord. Dit wordt bereikt door het organiseren van lezingen, excursies, studiereizen en het bieden van mogelijkheden waarbij studenten kennis kunnen maken met het bedrijfsleven.

NVvL

De NVvL, opgericht in 1941, is een vereniging die een platform biedt voor iedereen die geïnteresseerd is in luchtvaarttechnologie. De NVvL houdt zich bezig met het verdiepen van de op het vakgebied der luchtvaart en/of ruimtevaart gerichte kennis van haar leden door het organiseren van lezingen, voordrachten, symposia, fora, congressen en excursies naar bedrijven, instituten, instanties en centra, waar activiteiten op het gebied van de luchtvaart en/of ruimtevaart, dan wel aanverwante gebieden, plaatsvinden. Die verdieping kan tevens plaatsvinden door deelname aan internationale en nationale symposia van organisaties waarvan de NVvL lid is.

Jaarverslag op KNVvL.nl

Omdat de NVvLG, VSV 'Leonardo da Vinci' en de NVvL onafhankelijke verenigingen zijn, moeten de jaarverslagen van de verenigingen door hun eigen ledenvergaderingen worden goedgekeurd. De deadline van dit jaarverslag is eerder dan dat deze ledenvergaderingen gepland zijn. Vandaar dat de jaarverslagen van de verenigingen vanaf juli op onze website in te zien zijn en niet in deze hardcopy versie zijn opgenomen.

Modelvliegsport

Bestuur

Frits van Laar	voorzitter
Hans van Rooy	vicevoorzitter/voorzitter Recreatief
Vacant	secretaris
Jacob Taekema	penningmeester
Rob Metkemeijer	voorzitter Sportzaken
Ben Jansen	voorzitter Instructie en Veiligheid
Frits van Voorst	voorzitter Terreinen
Vacant	voorzitter Commissie PR en Communicatie

Commissie Instructie en Veiligheid

Nieuwe regeling modelvliegen

Wij hebben afgelopen jaar maar een paar keer overleg gehad met het ministerie van IenW. Wegens gebrek aan menskracht bij het ministerie was er te weinig ruimte. Daarom is de ingang van de nieuwe regeling uitgesteld naar 1 april 2023, met een overgangstermijn tot 1 september 2023.

Op dit moment werken we aan een operationeel handboek, waarbij alleen lokale aspecten ingevuld hoeven te worden om het voor de clubs/verenigingen mogelijk te maken om naadloos over te gaan naar de nieuwe regelgeving in september volgend jaar.

Commissie Sportzaken

Samenstelling commissie Sportzaken in 2022:

Rob Metkemeijer	voorzitter
Peter Keim	secretaris
Berhard Bruins	Vrije Vlucht
Rob Olijve	Lijnbesturing
Haijo Berendse	RB Kunstvlucht
Vincent Merlijn	RB Zweef
Robbert van den Bosch	RB Pylonrace
Vacant	RB Helikopter
Bert van Eijk	RB Schaalmodellen
Gerben van Berkum	RB Elektrozweef

Nationale wedstrijden

Voor het eerst sinds de uitbraak van Corona in 2020 werd weer een vrijwel compleet NK wedstrijdprogramma afgewerkt van ongeveer zestig wedstrijden in de verschillende klassen.

Internationale wedstrijden

Er werd naar vijf WK's en naar twee EK's een Nederlandse ploeg uitgezonden. Individueel werden geen ereplaatsen behaald, de F3D ploeg werd in Muncie (USA) derde in het ploegenklassement. In Denemarken haalde de F3F-ploeg de vierde teamplaats.

Enkele WK's en EK's gingen niet door omdat er te weinig aanmeldingen waren.

Commissie PR en Communicatie

Het afdelingsmagazine Modelvliegsport kwam in 2022 vier keer uit. Onze website knvvl.nl/modelvliegsport wordt in samenwerking met het Verenigingsbureau beheerd door Frits van Laar.

De commissie heeft in 2022 nog steeds een vacature voor de positie van voorzitter. De lopende zaken werden dit jaar waargenomen door de overige bestuursleden.

Terreinen

Dit jaar werd de vacature van voorzitter terreinen ingevuld door de benoeming van Frits van Voorst, voorzitter van Modelbouwclub Jules Verne in Doornspijk.

In 2022 boden we ondersteuning aan verschillende verenigingen met problemen ten aanzien van hun vlieglocaties en/of de relatie met de gemeenten.

Van de clubs die medegebruik maken van militaire terreinen hebben we een overzicht gemaakt over hun situatie rond de overeenkomsten voor het gebruik van de locatie en eventuele MLA-vergunningen. Daarbij bleek dat geen twee clubs dezelfde omstandigheden en afspraken hebben. Aan deze clubs hebben we informatie gegeven over de manier waarop ze in 2023 met de nieuwe regelgeving hun vergunningen kunnen regelen.

Recreatief

Begin 2022 is de voorzitter van de Commissie Recreatief, Ben Jansen, van functie gewisseld en is voorzitter van CIV geworden. Hans van Rooy liet na acht jaar de commissie Terreinen achter zich en nam het stokje van Ben over.

Er waren een aantal mooie evenementen dit jaar:

- 27 maart en 27 november was de Nationale Indoor Recreatie in Sporthal Helsdingen in Vianen. Er waren ongeveer 45 deelnemers en daarmee was het gezellig druk en soms goed oppassen geblazen tijdens het vliegen.
- In Busloo werd op 7 mei aan watervliegen gedaan. Een mooie zonnige dag met veel deelnemers en veel modellen.
- Op 11 en 12 september was in Zwolle de Recreatie Vintage vliegen. Er vlogen oude-oude, maar ook nieuwe-oude modellen rond. Er waren ongeveer dertig piloten die het zeer naar hun zin hadden.

Met dank aan Modelvliegclub Woerden, Modelvliegclub Apeldoorn, VMVC Aerodynamic en PH SAM voor het organiseren van deze geslaagde dagen!

Parachutespringen

Parachutespringen

Bestuur

Erwin van den Braak	voorzitter
Patrick Custers	secretaris
Vacant	penningmeester
Tom Pruiskens	
René Hoogland	
Sofia van der Vlist	

Sport

Algemeen Sportparachutespringen

Sportief was dit jaar vergeleken met de coronajaren 2020 en 2021 gelukkig beter. Begin van het jaar waren er nog beperkingen, maar deze werden al snel opgeheven. Daarnaast zorgde het slechte weer in het voorjaar ervoor dat het leeuwendeel van alle activiteiten in de zomermaanden plaatsvond. Er was een 'inhaalslag' bij het springen: diverse centra hebben recordaantallen gemeld. Het NK parachute kon daarbij gewoon in Teuge gesprongen worden en er was KNVvL-deelname aan het EK indoor skydiving in Charleroi (België) en de verschillende WK's parachutespringen. De NK's indoor skydiving artistics gingen - net als in 2021 - helaas niet door. Het NK indoor FS4 wel, tijdens de ISR Grand Prix.

Wedstrijden

De NKP werd op alle onderdelen door Skydive Teuge uitgevoerd, met uitzondering van het onderdeel Canopy Piloting. De leden voor de nationale teams van 2023 zijn geselecteerd op basis van de NKP's 2022. Voor indoor skydiving artistics is teruggegrepen op eerdere resultaten en deelname internationale wedstrijden. Voor FS4 werd de ISR Grand Prix gehanteerd.

EK's, WK's en Worldcups met prestaties

Ingrid van Deelen haalde voor Nederland een bronzen medaille bij het WK speedskydiving in Eloy (USA). Een heel goede prestatie waar de afdeling uiteraard trots op is.

Bij het EK indoor skydiving België werd het FS4 team open *Out of the Blue* zevende en het FS4 team female *Fatal Four*

zesde. Bij vertical formation skydiving werd team *Whatever* zevende, bij Dynamic 4-way *team NL* zesde, bij Dynamic 2-way team *Just two of us* negende en team *Serendipity* elfde. Dit EK was eveneens een Worldcup, waardoor er onder andere voor FS4 meer teams konden deelnemen per land. In het Worldcup klassement werd team *Chaotic Motion* achttiende.

Aan het WK precisiespringen namen twee springers deel: Richard Meijer en René Grit. Zij eindigden in de onderste regionen. Op dit onderdeel is Nederland niet meer sterk vertegenwoordigd.

Aan het WK in Eloy (USA) namen we deel in FS4 (een team), wingsuit (drie springers) en speedskydiving (twee springers). De delegaties werden begeleid door teammanagers.

FS4 team open *Out of the Blue* eindigde als elfde, bij Speedskydiving male werd Thomas de Raat elfde en bij female Ingrid van Deelen derde. Bij Wingsuit Performance werd Erik Geerts 35e, Tomasz Zysk 21e (met een negende plek op het onderdeel speed) en Fons van den Boom zeventiende.

Nieuwe Records

Er zijn in 2022 veel Nederlandse records verbroken: die van parachutespringen tijdens het WK in Eloy (USA) en die van indoor skydiving bij het EK in België. Deze records zijn mede het gevolg van het topsportbeleid van de afdeling waarbij nationale topsporters worden ondersteund. Het complete overzicht is te vinden op: parachute.nl/records.html.

- Speedskydiving male: 510,17 km/uur, Thomas de Raat op 22 oktober
- Speedskydiving male gemiddeld: 488,29 km/uur, Thomas de Raat
- Speedskydiving female: 450,77km/uur, Ingrid van Deelen op 22 oktober

- Speedskydiving female gemiddeld: 422,37 km/uur, Ingrid van Deelen
- Indoor formation skydiving FS4 open: 39 punten, team Out of the Blue
- Indoor formation skydiving FS4 open gemiddeld: 24,00 punten, team Out of the Blue
- Indoor formation skydiving FS4 female: 18 punten, team Fatal Four
- Indoor formation skydiving FS4 female gemiddeld: 12,90 punten, team Fatal Four
- Indoor vertical formation skydiving: 22 punten, team Whatever
- Indoor vertical formation skydiving gemiddeld: 15,10 punten, team Whatever

Ook internationaal sprak Nederland een woordje mee. George Buijtendijk en Henk Lunshof maakten deel uit van het wereldrecord koepelformatiespringen large formation sequential, 54 springers en twee verschillende formaties.

Activiteiten

De afdeling voerde verschillende bestuurlijke, sportieve, opleidings- en operationele activiteiten uit en is daarin ondersteund dooreen accountmedewerker en vele ervaren en betrokken vrijwilligers.

Ledenaantallen

Eind 2022 hadden we 4.130 leden, waarvan 2.139 individuele leden en 1.991 aspirant-leden (leerlingen die een cursus volgen). Deze aantallen zijn respectievelijk 97 en 481 hoger dan in 2021 en zijn weer in lijn met het normale pre-corona niveau.

Sprong aantallen

In 2022 is gelukkig weer veel meer gesprongen dan in 2021. Dit aantal is wel geconcentreerd geweest in de zomerperiode. In totaal werden er 109.119 sprongen gemaakt, 36.676 meer dan de 72.443 in 2021. Nou hadden de coronamaatregelen impact op de sprongaantallen in 2021, maar deze stijging - van maar liefst 51% ! - had niemand voorzien.

Dit totaal is ook een nieuw absoluut record. In 2018 werden er 94.730 sprongen gemaakt en in 2003 98.379. 2003 had echter een zomer van maart tot en met oktober. Een ander sprongrecord was het aantal tandems: van 20.192 in 2021 naar 32.333. Het aantal AFF sprongen bleef min of meer gelijk, het aantal static-line sprongen steeg sterk van 3.741 naar 6.296. Het aantal sportsprongen ging van 40.953 naar 62.759. Ook daarin dus een flinke stijging.

Deze grote verschillen tussen twee jaren hebben we niet eerder meegemaakt en is ongekend. Maar dat waren de coronamaatregelen en de maatschappelijk impact daarvan ook. De toekomst zal leren hoe dit zich verder ontwikkelt.

Kaderontwikkeling

Wij verzorgen onze opleidingen en examens in eigen beheer. De brevetten en bevoegdheden worden door het Verenigingsbureau via KEI namens de afdeling bijgehouden en verzonden. In 2022 zijn er meer activiteiten geweest dan in 2021 en die hebben ook geleid tot meer kader en verstrekte brevetten en bevoegdheden.

In totaal beschikt de afdeling eind 2022 over 56 instructeurs, 96 hulpinstructeurs, 91 jumpmasters SL, 88 tandemmasters en 44 jumpmasters AFF. Deze aantallen zijn redelijk stabiel. Het aantal tandemmasters en hulpinstructeurs is wel toegenomen, met respectievelijk negen en twaalf. Daarnaast zijn er ook enkele tientallen examinatoren voor de examens voor de verschillende bevoegdheden. Verder zijn er twaalf senior riggers en twaalf master riggers. Zij onderhouden het springmateriaal en vouwen reserveparachutes.

Met al dit kader worden bij de dertien aangesloten organisaties alle leerlingen opgeleid en de springactiviteiten uitgevoerd. In 2022 was het aantal leerlingen weer zoals voor Corona. Ook de opleidingen, examen en bijscholingen konden weer plaatsvinden.

Bestuurlijk

Het afdelingsbestuur vergadert regelmatig om het beleid uit te voeren dat is goedgekeurd door de ledenvergadering, en speelt daarnaast in op actuele zaken. Ook overleggen we twee keer per jaar met de Raad van Advies en twee keer met de voorzitters van verschillende commissies. Daarnaast overleggen we met het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, LVNL en CLSK. De meeste vergaderingen waren nog online, maar diverse vonden weer fysiek plaats. De meeste op het KNVvL kantoor in Woerden.

Bestuurlijk heeft het luchtruimdossier de hoogste prioriteit, in afstemming met de centrale KNVvL-commissie luchtruim. Financiën is een ander vast agendapunt, dit gezien ledenontwikkeling en kostenbeheersing.

Plannen en acties liggen vast in het jaarplan van de afdeling. Dit bestaat uit de jaarplannen van het bestuur en die van de commissies. Er zijn vijf commissies: de Sportcommissie, Veiligheidscommissie, Materiaalcommissie, Opleidings- en Examencommissie en de Sanctiecommissie. De commissies opereren autonoom binnen vastgestelde beleids- en financiële kaders. Het bestuur bewaakt of de commissies zich hier aan houden, waardoor er een flexibele werkstructuur is die past bij de afdeling. De ledenraad controleert het bestuur vervolgens op uitvoering van de plannen en het behalen van de gestelde doelen. Veel van die plannen zijn noodgedwongen aangepast. Financieel heeft de afdeling flink minder inkomsten gehad doordat er minder leden, opleidingen en examens waren. Daar

stond dan weer tegenover dat er minder sportuitgaven zijn gedaan.

De jaarvergadering van de International Skydiving Commission (ISC) was dit jaar hybride in Boekarest, Roemenië. Voor de afdeling waren er twee afgevaardigden fysiek aanwezig en een online. Zij zitten in commissies en werkgroepen waardoor directe invloed verzekerd is en de belangen van de Nederlandse sportspringers en scheidsrechters gewaarborgd zijn.

Veiligheid

De afdeling publiceert bulletins over springmateriaal, springveiligheid en regelgeving. In 2022 is er een veiligheidsbulletin uitgegeven.

PR & communicatie

Het afdelingsmagazine Sportparachutist is in 2022 net als in 2021 niet vier, maar drie keer verschenen. Er waren te weinig springactiviteiten aan het begin van het jaar om vier uitgaven te rechtvaardigen. De kosten speelden hierbij ook mee. Het blad wordt aan alle leden en relaties verzonden en is ook digitaal beschikbaar via de KNVvL op issuu.com/knvvl. Nieuwsberichten worden verspreid via de afdelingswebsite parachute.nl en de Facebookpagina facebook.com/KNVvLAfdelingParachutespringen. Deze pagina heeft een groot bereik, bijna de helft van alle leden bezoekt deze pagina.

Paramotorvliegen

Paramotorvliegen

Bestuur

Frank Moorman	voorzitter en secretaris a.i.
Tom Hendrix	penningmeester
Martijn Steenwijk	voorzitter Commissie Opleidingen & Examens
Jurg van der Vlies	lid Commissie Opleiding & Examen
Tineke van Oort	lid Commissie Opleiding & Examen
John Fuijkkink	Commissie Veiligheid
Pim Leemreise	lid Natuur & Omgeving
Vincent Heikoop	lid Communicatie overheden
Martijn Steenwijk	vertegenwoordiger Ledenraad KNVvL
Jesper Albers	redacteur LIFT voor Paramotorvliegen en plaatsvervangend lid ledenraad

Eerste ALV

Dit jaar bestaat onze afdeling vijf jaar en hebben we onze eerste Afdelingsvergadering gehouden. Tijdens deze vergadering is ons nieuwe afdelingsreglement goedgekeurd door onze leden en hebben de bestuursleden, die formeel gekozen moeten worden, de steun van de leden gekregen. Een deel van het oude reglement is nu opgenomen in het Handboek opleidingen en examens Paramotorvliegen. Het handboek is nog niet compleet, er wordt nog hard aan gewerkt.

Theorieboek

Peter Blokker, een van onze hulpinstructeurs, schrijft een theorieboek voor paramotorvliegen. In het voorjaar van 2023 wordt het uitgegeven. Het is niet alleen een lesboek, maar ook een naslagwerk voor ervaren paramotorvliegers.

Knelpunten

We hebben nog steeds te maken met dezelfde knelpunten: de volledige legalisering van de paramotortrike en het bijbehorende vliegbewijs, de opstijgmogelijkheden voor paramotortrikes en de inschrijving in het luchtvaartuigregister van nieuwe

en doorontwikkelde paramotors met een leeggewicht van ten hoogste 120 kg. Sinds mei 2020 wordt anticiperend gehandhaafd op het gebruik van de paramotortrike, maar het is nog steeds geen legaal luchtvaartuig. En dat kan consequenties met zich meebrengen.

We zijn als afdeling nog altijd veel in overleg met DGLM, in 2022 zelfs wekelijks. We werken actief mee en hebben veel van het voorbereidend werk gedaan, zoals het schrijven van teksten voor onder andere besluiten en regelingen. We hoopten eind 2022 de volledige legalisering van de paramotortrike en de situatie met de inschrijving in het luchtvaartuigregister rond te hebben, maar we hebben in december te horen gekregen dat dit wordt uitgesteld tot april 2023.

Verplicht KNVvL-brevet

Wij vinden de veiligheid van de beoefenaars van onze sport belangrijk. Paramotorvliegen is niet moeilijk om te leren, maar het vereist wel essentiële kennis en vaardigheden. Deze kun je alleen onder begeleiding van een bevoegd instructeur leren. Daarom willen wij dat het KNVvL-paramotorvliegbrevet verplicht wordt voor paramotorvliegers in Nederland. De wet stelt vliegers van gemotoriseerde schermvliegtuigen vrij van de verplichting een bewijs van bevoegdheid te hebben. Je moet wel de bekwaamheid kunnen aantonen, maar deze bekwaamheid is niet verder omschreven.

Voor deze verplichting van een bewijs van bevoegdheid en daarmee een verplichting van het paramotorvliegbewijs moet de KNVvL een gekwalificeerde organisatie (QE) worden. We zijn in 2021 met dit traject begonnen en werken hier nog aan. De legalisering van de paramotortrike en de nieuwe wijze van inschrijven in het luchtvaartuigregister heeft op dit moment voorrang bij ons als afdelingsbestuur.

Paragliding

Paragliding

Bestuur

Sanne Both	voorzitter
Mark Schoonhoven	voorzitter Examencommissie
Jeroen Roos	penningmeester

Communicatie

Zoals onze leden gewend zijn, zijn er ook in 2022 vier edities van het blad Lift uitgegeven. Dit is het blad voor Paragliding, Deltavliegen en sinds 2020 Paramotorvliegen. Onze in 2017 gestarte Facebookpagina wordt vooral rond wedstrijdvliegen veelvuldig gebruikt.

Dit jaar hebben we een nieuwe website opgezet: liftparagliding.nl. Hier delen we mooie verhalen en achtergrondinformatie over onze sport en kunnen geïnteresseerden kennis maken met paragliding, voornamelijk in de vorm van video's. Alles is hier te vinden voor de beginnende paraglider, maar ook voor meer ervaren piloten is het een interessante site.

Competitie

Voor het Nederlands Kampioenschap Vlakland zijn dit jaar helaas minder vluchten gemaakt dan andere jaren doordat er vaak harde wind of regen was. Ook het wedstrijdweekend moest worden afgelast door slechte weersomstandigheden. We hopen dat 2023 een beter vliegjaar wordt.

Veiligheidscommissie

Net als voorgaande jaren zijn de veiligheidsjaarverslagen van het afgelopen jaar van zowel verenigingen als scholen geanalyseerd door de Veiligheidscommissie. Deze analyse werd teruggegeven aan de Veiligheidsmanagers van de scholen en verenigingen. De leden van de VC zijn geen controleurs en werken intensief samen met de veiligheidsmanagers. De VM's en VC's beschouwen zich samen het Veiligheidsnetwerk.

Ook in 2022 zijn de reguliere lierkeuringen weer verzorgd. De keuringen zijn verricht conform de eisen. De algemene tendens is dat er de afgelopen jaren een verbetering in het onderhoud van de lieren zichtbaar is en meer lieren bij een herkeuring goedgekeurd worden.

Examens

Afgelopen jaar zijn er twee theorie-examens georganiseerd voor brevet 2 en 3.

Zweefvliegen

Zweefvliegen

Bestuur

Sijmen de Vries	voorzitter
Jan Brouwer	penningmeester
Tom Bunck	lid (q.q. KNVvL CAO afdeling Zweefvliegen)
Evert Jan Zwolsman	lid (q.q. KNVvL DTO afdeling Zweefvliegen)

Afgetreden in 2022

Nico Koster	lid
Frouwke Kuijpers	secretaris (q.q. KNVvL Accountmanager Zweefvliegen)

Toegetreden in 2022

Alies Wanders	lid
Frank Schellenberg	secretaris (q.q. KNVvL Accountmanager Zweefvliegen)

Organisatie

Vrijwilligers

Onze sport is afhankelijk van de enthousiaste vrijwilligers die zich inzetten om ons allemaal in de lucht te houden. Hier zit ook een grote zorg voor ons als afdelingsbestuur: het is steeds lastiger om onze (landelijke) commissies en besturen volledig te bezetten. Op de clubs is het probleem gelukkig minder groot. Daarom onderzoeken we of vrijwilligers van clubs hun activiteiten met andere clubs kunnen organiseren en combineren.

Btw-plicht

Een andere zorg die dit jaar de kop opstak is de btw-plicht. De belastingdienst heeft bij een aantal clubs aangegeven zweefvliegen als denksport te zien. Dit betekent dat zij btw moeten afdragen. Wij zijn het hier niet mee eens en als dit bij een club gebeurt, zullen de andere volgen. We zijn hier gezamenlijk als afdeling tegen in verweer gekomen.

Secretariaat

Mooi nieuws is dat het secretariaat van de afdeling weer compleet is. Frank Schellenberg en Ronald de Vries werken nu voor onze afdeling op het KNVvL-kantoor in Woerden.

Wedstrijden

Nick Hanenburg werd dit jaar wereldkampioen in de 13,5 meter klasse, een fantastische overwinning. Thies Bruins werd tweede bij het Europees kampioenschap, chapeau! Ook onze aerobatics-leden hebben het zeer goed gedaan: Bjorn Straijer en Erwin Vorenhout behaalden op het WK respectievelijk zilver en brons voor het Free Unknown programmaonderdeel.

Verder hadden we dit jaar een primeur: Marissa Prins werd als eerste vrouw Nederlands kampioen. Ze vliegt in de Combi-klasse en heeft dit jaar maar liefst negentien Nederlandse records gebroken.

Na het Nederlandse initiatief om het E-zweefvliegen in een nationale competitie te houden is de e-competitie door FAI officieel erkend.

In de wereldwijde OLC competitie zijn onze clubs met de overland prestaties weer hoog geëindigd.

Veiligheid

Er waren twee ernstige ongevallen aan de lier, waarvan een met dodelijk afloop. Elk ongeluk is er natuurlijk een te veel en we willen dit in de toekomst zoveel mogelijk voorkomen. De commissie Veiligheid en de commissie Instructie gaan aan de slag met veilig lieren en kijken of de opleiding moet worden aangepast.

De cursus noodchute werd dit jaar voor het eerst gedaan in samenwerking met een club van de afdeling Parachutespringen. Het was een succes en wordt zeker voortgezet. Dit was ook weer een mooie manier om met een andere afdeling van de KNVvL samen te werken.

Voor instructeurs werd een training spinherstel georganiseerd. Zij kunnen deze kennis en vaardigheid nu verder op hun clubs verspreiden. Deze training zal de komende jaren vaker worden georganiseerd.

Communicatie

De PR commissie zweefvliegen werd dit jaar opgericht. De commissie zelf bestaat uit drie leden en werkt aan het vormen van een netwerk om de clubs zoveel mogelijk te ondersteunen en te bemoedigen. Deze nieuwe commissie werkt nu vooral aan ledenbehoud. Uit onderzoek is namelijk gebleken dat de jaarlijkse uitstroom ongeveer even groot is als de instroom. Natuurlijk stopt iedereen ooit eens met vliegen, maar er is veel winst te behalen met het verlengen van de tijd dat mensen met plezier blijven vliegen. Het gaat dan over een efficiëntere opleiding, uitdagingen ná het behalen van het brevet en zorgen voor een goede, vertrouwde sfeer op de clubs.

DTO

De KNVvL DTO en zelfstandige DTO's hebben bijna allemaal een audit gehad van ILT. De inspecteur van ILT zegt hierover het volgende:

"ILT ziet dat de overgang naar lesgeven onder de DTO structuur en de introductie van Part-SAO en SFCL veel van verenigingen vraagt. Van complexere regelgeving en luchtruim, geavanceerdere vliegtuigen en instrumentaria, tot vlieglocaties die onder druk staan. De uitdaging is om daarbij het hobbymatige karakter te behouden. De zweefvliegerij zet zich hier al sterk voor in door de krachten te bundelen."

Meerdere clubs hebben gezamenlijk soms erg geavanceerde apps en websites ontwikkeld die de administratie voor veel zweefvliegers en DTO's vereenvoudigt. Ook het centrale meldportaal van de KNVvL voor het melden van voorvallen draagt eraan bij dat niet iedere vereniging zelf een volledig systeem hoeft op te zetten."

De aandachtspunten die de inspecteur heeft zijn oplosbaar.

Onderscheidingen

- Frank Schellenberg, medaille in brons. Tomeloze inzet voor de afdeling als vrijwilliger. Veiligheidscommissie.
- Lonneke Alsema, medaille in brons. Bestuur, ledenraad, communicatie.
- Hugo Ording, medaille in brons. Commissie technische zaken (transitie EASA-regeling).
- Egbert Veldhuizen, medaille in brons. Commissie technische zaken (transitie EASA regeling).
- Ronald Schnitker, medaille in goud, voorzitter KNVvL.
- Nick Hanenburg, penning in zilver, voor wereldkampioenschap.

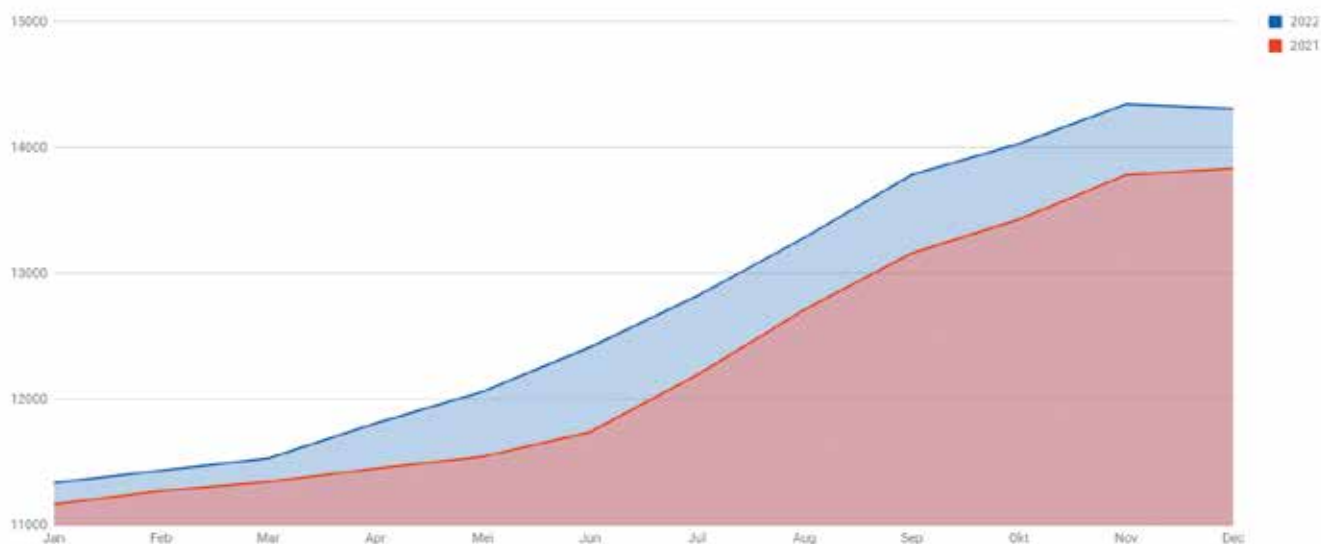

Ledenaantallen

Ledenaantallen

Datum	KNVvL	Aerobatics	Ballonvaren	Deltavliegen	Drones	Gemotoriseerd vliegen	Historische luchtvaart	Luchtvaartkennis	Luchtvaartwetenschap	Modelvliegsport	Parachutespringen	Paragliding	Paramotorvliegen	Zweefvliegen
1/12/2021	13836	48	271	221	385	346	49	88	38	3680	3552	1838	171	3387
1/12/2022	14312	49	280	211	333	327	50	86	37	3541	4130	1894	175	3470

KNVvL

KNVvL	2022	2021
Jan	11.337	11.168
Feb	11.436	11.274
Mar	11.532	11.345
Apr	11.810	11.451
Mei	12.062	11.546
Jun	12.415	11.741
Jul	12.823	12.195
Aug	13.286	12.714
Sep	13.785	13.162
Okt	14.031	13.431
Nov	14.347	13.785
Dec	14.312	13.836

Financiën

Baten en Lasten 2022

	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Bijdragen van leden	1.460.765	1.409.640
Donaties en andere vrijwilligersbijdragen	27.850	5.750
Extra heffingen	149.934	118.926
Entreegelden	5.967	4.235
Subsidies	177.906	167.979
Dienstverlening aan derden	75.969	95.803
Overige baten	15.046	124.485
Financiële baten	5.519	0
Totaal baten	1.918.955	1.926.818
Bestuur en commissies	44.028	28.289
Huisvesting	108.728	201.597
Personeel	697.650	851.908
Kantoor	121.541	84.556
Afschrijvingen	58.185	48.683
Communicatie en marketing	151.023	131.813
Ledenservice	331.974	320.780
Vrijwilligers	31.264	21.721
Overige algemene kosten	57.512	60.726
Topsport	144.901	82.994
Breedtesport	56.998	35.670
Overige lasten	0	0
Totaal lasten	1.803.983	1.868.736
Resultaat	114.972	58.082
Resultaat bestemming		
Mutatie algemene reserve	114.972	49.000
Mutatie bestemmingsreserve		9.082
	114.972	58.082

Balans per 31 december 2022

Activa	31-12-2022	31-12-2021
Applicatiesoftware	6.075	0
Relatiesoftware	44.145	60.775
Website	11.443	18.792
Immateriële vaste activa	61.663	79.567
Inventaris	35.107	49.694
Computers	16.828	18.527
Verbouwingen	3.951	6.346
Materiële vaste activa	55.886	74.567
Deelnemen in verbonden partijen	1	1
Financiële vaste activa	1	1
Voorraad	42.355	48.117
Voorraden	42.355	48.117
Debiteuren	7.836	37.361
Vorderingen op verbonden partijen	9.057	3.567
Vordering ter zake van pensioenen	981	982
Overige vorderingen	100.131	84.676
Vorderingen en overlopende activa	118.005	126.586
Banken	2.329.052	2.168.825
Kas	108	113
Liquide middelen	2.329.160	2.168.938
Activa	2.607.070	2.497.775
Passiva	31-12-2022	31-12-2021
Algemene reserve	1.012.535	932.648
Bestemmingsreserve	1.259.527	1.225.682
Bestemmingsfondsen	86.860	86.860
Eigen vermogen	2.358.922	2.245.190
Jubilea	987	2.879
Voorzieningen	987	2.879
Vooruitontvangen bedragen	3.851	6.473
Schulden crediteuren	86.739	28.090
Belastingen en sociale premies	23.002	71
Overige schulden	133.569	215.073
Kortlopende schulden	247.161	249.707
Passiva	2.607.070	2.497.775

Onderscheidingen

Onderscheidingen

Naam	Afdeling	Onderscheiding
Hugo Ording	Zweefvliegen	Medaille in brons
Egbert Veldhuizen	Zweefvliegen	Medaille in brons
Frank Schellenberg	Zweefvliegen	Medaille in brons
Lonneke Alsema	Zweefvliegen	Medaille in brons
Gerard Visser	Paragliding	Medaille in brons
Ronald Schnitker	KNVvL	Medaille in goud
Nick Hanenburg	Zweefvliegen	Penning in zilver

Bestuur en medewerkers

Bestuur, Raad van Advies en verenigingsbureau

Hoofdbestuur

Maarten Haverkamp	voorzitter
Harald Bresser	vicevoorzitter
Hendrik ten Cate	penningmeester
Denise Eikelenboom	lid
Diederick Hijink	lid

Mutaties

Sabine Schilleman is afgetreden als lid van het Hoofdbestuur

Raad van Advies

Ir. Fred Abbink
Maarten van Eeghen MBA
Lt. Gen. Dennis Luyt
Ir. Michel Peters
Mr. Jacqueline Prins MA
Dr. Martin Schröder
Anne Cor Groeneveld

Mutaties

Ir. Fred Abbink is afgetreden als lid van de Raad van Advies
Anne Cor Groeneveld is toegetreden tot de Raad van Advies

Medewerkers verenigingsbureau

Rembert Groenman	-	directeur
Sanne de Bonte	-	medewerker Ledenservice / Communicatie
Frouwke Kuijpers-Kwant	-	topsportcoördinator & opleidingen, evenementen
Bryan Meijers	-	beleidsmedewerker Operations & Veiligheid
Helen de Mik	-	financiële administratie
Ronald Overdijk	-	accountmanager Parachutespringen / hoofd Operations
Maike Pauw	-	medewerker Marketing en Communicatie
Frank Schellenberg	-	public affairs
Kaylee Slag	-	medewerker Ledenservice en KEI
Ronald de Vries	-	secretariaat Zweefvliegen
Jacqueline Zwarteveen	-	verenigingsondersteuner

Mutaties

Sanne de Bonte	is een dienstverband aangegaan
Maike Pauw	is een dienstverband aangegaan
Frank Schellenberg	is een dienstverband aangegaan
Kaylee Slag	is een dienstverband aangegaan
Ronald de Vries	is een dienstverband aangegaan
Hester van Bork	heeft het dienstverband beëindigd
Jens Bouma	heeft het dienstverband beëindigd
Gerda Drop	heeft het dienstverband beëindigd
Charlotte Koren	heeft het dienstverband beëindigd
Lisette Kuhlmann	heeft het dienstverband beëindigd
José Snoek-Charmant	heeft het dienstverband beëindigd
Claudia Steenberg	heeft het dienstverband beëindigd
Ronald Termaat	heeft het dienstverband beëindigd

KONINKLIJKE NEDERLANDSE VERENIGING VOOR LUCHTVAART

A HOUTTUINLAAN 16A

3447 GM WOERDEN

T 0348 437 060

E LEDENSERVICE@KNVVL.NL

I WWW.KNVVL.NL

